

עניין: חיוב קרבן תודה וברכת הגומל למכניס עצמו לסכנה
שבט הלוי ח"ג סי' קסג

לבוש או"ח סי' ר"ט

א ארבעה צריכין להודות לה' יתברך על חסדיו שעשה עמם, והם, יורדי הים * כשיעלו (א) ממנו, והולכי מדברות כשיגיעו ליישוב, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה ב' [א] חבוש בבית האסורין (ב) ויצא, וסימנם וכל החיים יודוך סלה ר"ת ח'ולה י'סורים י'ם מ'דבר. והודאה זו דוד המלך ע"ה צוה עליה בזמור ק"ז המתחיל הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, והזכיר שם באותו זמור בפירוש אלו הארבעה, תעו במדבר בשימון דרך וגו' עד יודו לה' חסדו וגו' כי השביע נפש וגו' הרי הולכי מדברות. וישבי הושך וצלמות אסירי עני וברזל וכו' עד יודו לה' חסדו וגו' כי שבר דלתות נחשת וגו' הרי חבוש בבית האסורין וכו'. אוילים מדרך פשעם וגו' עד יודו לה' חסדו וגו' ויזכרו זבחי תודה וגו' הרי חולה ונתרפא. יורדי הים באניות וגו' עד יודו לה' חסדו וגו' הרי יורדי הים:

ג. ובענין עטס קרבן תודה על כנס אי הוי חובב או נדבכ הכה לשון רש"י בתורה פי' זו י"ב משמע דמכ"ח חייב להביא תודה כשניצל מאי מדי דברים אלא דפמי"ג סי' ר"י"ט מפסק דמשי"כ רש"י לריך מדרבנן קאמר ר"ל דהחייב כגאון רק מדרבנן, ומכ"ח חייב מ"מ מה"ח ראוי שינדב או שינדב להביא קרבן תודה עכ"פ מה"ח חייב דבר שחובב, מיהו מה שביא במה"ח שיק נחשוכה לאו"ח סי' פ"ח ממכ דאי' בחוי"כ פי' זו תודה זכא מן המעשר הרי דלוינה חובב עיין ש"ס מנחות פ"ח מכל זה אין ראוי ד"ל דקאי על תודה נדבכ בעלמא כעין שלמים שלמד ממנו החוי"כ אבל תודה חייב י"ל אה"כ דלא זא מן המעשר ככל דבר שחובב וכן משי"כ נחשוכה מה"ח שיק שם בבבבא רבו מן הכ"ס י"ע למשין שם.

אבל מה נעשה שלל הגאונים עדיין לא ראו דברי רש"י (כ"י) מנחות פ"ע ע"כ (שהיא הרש"י האמיתית כידוע) שז' שם צ"י דרכים זכא דבלישנא קמא כי תודת חובב היינו זלומר הרי עלי כמו שאר נדרים שזלומר הרי עלי נעשה דבר שחובב כידוע, ובלשנא בתרא כי רש"י תודת חובב כגון ד שצריכוס להודות מפרש בים וכו' דכי זכו ולאזננה זבחי תודה צ"ס תכליס, ונשעמ"ק שם אות י' הקשה צ"ס החו"כ דלא נהירא דלא אשכחן דלחייב אס לא אמר הרי עלי תודה, עכ"פ שיטת רש"י כ"ל וי"ל ברזוח דגס רש"י פי' זו איל לעצמי זכא דחובב גמור הוא ומדברי רש"י ה"ל ורש"י עכ"ח ורש"י זבחים ז' מנזרח ג"כ דלא כמשי"כ צ"ח"ס או"ח סי' י"ח לחלק בין מפרשי ים לשאר מצויי תודה וכבר רמתי זה בקיטור ופי"ע שו"ת שבט הלוי או"ח סי' ל"ב.

פרי מגדים או"ח הקדמה לסי' ר"ט

לבוש [סעיף א] כתב דוד המלך ז"ה עליה, (ובר"מ פרק י' מהלכות ברכות הלכה ה נרשם בגליון סמ"ג עשין כ"ז קיד, א אין צדי כעת), וזמנחות דף פ"ב א' ובר"מ פרק י"ז מהלכות מעשה הקרבנות הלכה י"ו, תודה הרי זו מביא מחולין ולא [לשמיטת] אס על נס שאסור אלמא לאו דין תורה, ומה שכתב רש"י צומש פרשט לו [ו], יצ' אס על תודה שגריך להודת מדרבנן קאמר, וקרא מיירי נדר או נדבכ, הן אמנת דמשמע עכ"פ דין דברי קבלה יש לו שמהלס צרום הקודש נאמר כמו אסמך, וזבא"ח [סימן] (תרפ"ה) [תרפ"ו] צ"י "ד"ה אפ"ה" צ"ס ר"ה [נגילה ד, א] דברי קבלה (כס"ת) [כדברי תורה] דמי, יע"ש. וכתבנו בפתיחה כוללת [א"ח סימן י] דספק דברי קבלה לחומרא כמו בשל תורה, א"כ למה לא יחשב תודה על נס דבר שחובב כהאי גוונא, דאף דרבנן גופא אי לאו דהכי אתנו הוה של תורה ממש, עיין [ספר המזוהר להרמב"ן] בשורש הא' [דף ו' ע"א], והדברים ארוכים אין מקומם פה. ומכל מקום למדנו מי שספק לו אס צריך הגומל או לאו דחזר ומצרך זלא שם ומלכות, דברכות אין מעכבות רק הודאה בעיני *.

לב חיים לרבי חיים פאלאג'י ח"ג סי' נג

שו"ת רבי עזריאל

חתם סופר או"ח סי' נא

הילדסהיימר או"ח סי' כט

נחזור לענייננו, אחר ג' אלו סיים ויזכרו זבחי תודה דראוי לנדור עליהם זבח תודה, שוב מתחיל (מהולכי מדבריות) [מיורדי הים] ומסיים יירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו, משמע מזה יודרדי הים שהוא עצמו הכניס עצמו אל הסכנה וגם נמסר לדין שמים כי רבים רחמיו ולא בידו בעלי חיים ע"כ אינו חייב קרבן אלא לרומם בקהל עם ותרי רבנן, נמצא לפ"ז תלת קמייתא יזכרו זבח תודה ולא צריכי קהל עם ומושב זקנים, ויורדי הים סגי להו בהודאה בציבור ותרי רבנן:

שעת

ממנו דעתי מי שזכה סס המות ונסתכן והשקלו בו הרופאים סרכה מאד ועשו והסליחו דארוכס ל' עלתס ועמר על כוריוו או חייב לכרך כרכת הגומל א"ל *
תשובה
 יראס פשוט רחייב לכרך כרכת הגומל כסכריא לנמרי דפנס רנדון שלפנינו חיינו דומק לחולס ונתרפא רחייב לכרך הגומל דחסס החוליו ססכל כא לו כעל כרוס שהוא לא סיה יונה דליוס חולס ומוטל על ערס רוי זמן השמים החולואוסו כחוליו נדול משאו' נחייב סגומל כרס סכא דחוליו סקכל ושנסתכן הוא עכט סכילו כמה שססס סס סמות * מ"מ לרירי חין חילוק כניסס רעיקר תקנת סכרכס חונה אלס על הרפואה דמן השמים סקו עליו ורופאוסו א"כ חין ספרס בין חולס למחכר עלמו לרעק רכסס דכחולס ונתרפא סכרך סכא נמי סכרך וכ"ס דנוסס סכרכס סגומל לסייכוס טוכוס סייכס עפי סכא רס' שססס סס סמות הוא מייב לנמס רעכר על ונשמרסס מאד לנפסוקיכס וכשאט כנפט ססס סס סמות ונסתכן וכפסע כיו וכן סמות וסיה מחכר גס עוס"כ כרנע קטון רח"ל ועכ"ז סקו עליו מן השמים ושלא דכרו ורפאקו כודאי דלייך לו לכרך הגומל לחייכוס טוכוס ועיין למרן ז"ל כס"ע סי' ר"ט ס"ע שכתב סני ארכע

אחד הפיל עצמו לים בכונה לאבד עצמו לדעת וניצל שלא כדרך הטבע כגון שבלעו דג והקיא ליבשה וכי"ב אם מותר או חייב לכרך הגומל וכן בברכת ההודאה על הנס אם יוצאי חלציו מחויבים או מותרים לשבח על הצלת אביהם (א).
 ונלע"ד דאף אם נאמר דמי שרצה לאבד עצמו לדעת אין מנחיים אותו לברך ברכות אלו, היינו דוקא אם מונחים כל ההנחות אשר נצרכים עד שמונעים ממנו כל הדברים שהם משום יקרא דשכבי אם נעשה מדעתו הרעה וגאבד במצולות אבל אם חסר מכל התנאים במס' שמחות ובש"ע סי' שמ"ה אוי אין אנו יכולים למנעו מלברך ברכותיו אף אם ספק

ואני
 יאמרקו לו שלע"ד יש להביא ראיוס ככוכס לנדון שלפנינו ממ"ס ס"ס סוד"א ז"ל כס' מחויב כרכת ח"ס סי' ר"ט משלס סרב חו"ן ז"ל וז"ל כס' סחלוס כרכ ענין כחלומי וסנס סחכס סחלס ונמק וסחא חולואו לפני וסחייב שולו דכר ילמך אכינו כשניול מהעקירה כירך כרכת סגומל כיון סכא לירי סכנה וכן ר' סנכנסו לפרסס שהוא מקוס מסוכן רע"ק שינא כסלוס וכן כ"ג כיו"ך כסחיס ככוס לפני ולפניס מכרך כרכת סגומל א"ל וסכיס לו סרב ז"ל נלע"ד לחלק כי מעולם לא קטון רכנן לכרך כרכת סגומל סחיס כרכת סודאס אס ככרס סכאס לחרס כעל כרוסו סחמנס כרכר סהוא כמאמר וכלוויו ס' לעשאו חייב חייב לכרך עכ"ד ככרון שלפנינו לא כא עליו סקנס

(א) לית דין צריך בשש דרשאי וגם מחויב להודות להשם יתברך שהצילו מרדת שחת ועיין בתשובת חתם סופר י"ד שכ"ו לענין אמירת קדיש וה"ה ליוצאי חלציו לענין ברכת הודאה שיש להם מקום כפלים להודות להשם שעשה נס לאביהם להצילו.

